

Vreme: 21.07.2026 09:26

Medij: rts.rs

Link: <https://oko.rts.rs/ekonomija/5087611/podela-novca-gradjanima-ni-poklon-ni-pare-iz-helikoptera.html>

Autori:

Teme: Elektroprivreda Srbije (EPS); Svetska banka

Naslov: Podela novca građanima: Ni poklon, ni pare iz helikoptera

11818

utorak, 21. jul 2026, 09:26 -> 14:24

Ako se imovina Akcionarskog fonda podeli građanima biće to završetak dugog procesa privatizacije koji je počeo 2001. godine, a koji po zakonu treba da se završi do kraja 2027. godine, i to je deo strategije razvoja tržišta kapitala. Nije onoliko koliko je obećano pred izbore 2008. godine, ali nije ni poklon, kako se to obećava sada, već imovina koja akcionarima Fonda već pripada.

"Onaj ko ima 18 godina i onaj ko ima 118 dobiće isto, kako bismo izbegli priču o nekim manipulacijama, svako će jednako dobiti. I kada se formira cena na Berzi onda će se omogućiti trgovanje tim akcijama. Naša sadašnja procena je da niko neće dobiti manje od 1.000 evra." Ovo je 8. novembra 2007. godine obećao tadašnji ministar ekonomije Mlađan Dinić, a tu izjavu preneo je Drugi dnevnik RTS-a. I to je bio početak.

Najava predsednika Aleksandra Vučića iz Drugog dnevnika od 8. jula ove godine, prema kojoj će "sve punoletne građane obradovati sa sredstvima koja nisu iz budžeta", je kraj tog procesa.

To nije nikakav "helikopterski novac", kako to može da se čuje u javnosti ovih dana. Takve pare bile bi one koje se jednokratno dele iz budžeta, kao što je to bio slučaj tokom kovid krize, kada se ovakva vrsta pomoći nekoliko puta delila građanima. Nije pitanje ni da li će se država za raspodelu ovog novca zadužiti jer je to novac iz portfolija Akcionarskog fonda, koji je osnovan u skladu sa Zakonom o privatizaciji i Zakonom o izmenama i dopunama Zakona o pravu na besplatne akcije i novčanu nadoknadu koju građani ostvaruju u postupku privatizacije.

Kraj procesa privatizacije

Nije pitanje ni kako će Međunarodni monetarni fond (MMF), koji je protiv jednokratne pomoći, već je za ciljanu podršku građanima, to prihvatiti. MMF će to sigurno podržati jer ovo zapravo i nije jednokratna pomoć. Ovo je završetak dugog procesa privatizacije, na čemu MMF i insistira. Čak je nekoliko puta u memorandumima, zvaničnim dokumentima koje objavljuje posle svake revizije, Fond i podsećao da, po Zakonu o privatizaciji, taj proces mora da se završi 31. decembra 2027. godine. To je istovremeno i rok do kada ovaj novac iz Akcionarskog fonda mora da se podeli, odnosno da ova institucija i prestane da postoji.

A taj Fond u registar privrednih subjekata upisan je 2. jula 2010. godine. Jedna od osnovnih delatnosti Fonda je da bez naknade prenese građanima akcije koje su stekli tokom procesa privatizacije.

Na dan 31. decembra 2025. godine, u vlasništvu Fonda nalazile se akcije i udeli ukupno 373 privredna društva. To znači da su svi građani akcionari ovog Fonda zapravo suvlasnici u ovim kompanijama. Pri tom, 141 društvo se vodi kao neaktivno, dok kod 232 aktivna društva postoji mogućnost prodaje kapitala u vlasništvu Fonda, navodi se u napomenama uz finansijski izveštaj Fonda.

Pravo na novčanu nadoknadu imali bi akcionari Fonda koji su bili punoletni krajem 2007. godine, dakle kada je Mlađan Dinkić najavio 1.000 evra od besplatnih akcija, a ne oni koji su danas stariji od 18 godina. Danas su to oni stariji od 37 godina. Prema dokumentima Fonda takvih je 2007. godine bilo 4.822.175, što znači da su to oni koji mogu da se nadaju uplati po tom osnovu. A neki od njih sigurno više nisu među živima, mada se ova imovina, kao i svaka druga, nasleđuje.

Vreme: 21.07.2026 09:26

Medij: rts.rs

Link: <https://oko.rts.rs/ekonomija/5087611/podela-novca-gradjanima-ni-poklon-ni-pare-iz-helikoptera.html>

Autori:

Teme: Elektroprivreda Srbije (EPS); Svetska banka

Naslov: Podela novca građanima: Ni poklon, ni pare iz helikoptera

Vredna i bezvredna imovina

Kako bi ta prodaja mogla da izgleda u praksi vidi se na primeru jedne, i to možda i najvrednije kompanije u kojoj je Akcionarski fond suvlasnik. Reč je o firmi "Philip Morris Operations a.d". U ovoj kompaniji građani akcionari preko Akcionarskog fonda imaju 16,15 odsto akcija, dok je većinski vlasnik sa 83,62 odsto kompanija "Philip Morris H. H. B", a ostatak imaju mali akcionari, fizička lica. Akcije ove kompanije listirane su na berzi, a jedna akcija je, na primer, u ponedeljak 20. jula vredela 9.900 dinara.

Kada se pogleda statistika vlasništva na Centralnom registru hartija od vrednosti, Akcionarski fond ukupno ima 1.051.467 akcija. To znači da je imovina građana Srbije, akcionara Fonda samo u ovoj kompaniji, na primer, 20. jula vredela 10, 4 milijarde dinara, što je 88 miliona evra. Kad se to podeli sa brojem akcionara, to znači da bi samo od jedne firme građani mogli da dobiju 18 evra.

Ali, tu vrednost akcionari Fonda imaju samo na papiru, jer je na Beogradskoj berzi prodato nula akcija - dakle, nijedna. Da bi svoju imovinu građani mogli da naplate, Akcionarski fond sve ove akcije na berzi mora da proda, a jasno je ko u ovom slučaju može biti kupac. To je matična firma većinski vlasnik kompanije ("Philip Morris H.H.B"), koja već ima 83,62 odsto akcija. Ona je verovatno potencijalni kupac, ali izgleda ne po ovoj ceni. Čim matična kompanija "Philip Morris" još od države ne kupuje ove akcije, to znači da čeka nižu cenu.

U poslednje 52 nedelje najniža cena na Beogradskoj berzi za ove akcije bila je zabeležena 30. jula prošle godine i iznosila je 8.999 dinara. Istorijски, akcije ove kompanije najjeftinije su bile na Berzi 23. decembra 2020. kada su iznosile 5.000 dinara. Brokери koji trguju na Beogradskoj berzi kažu da je država preko Akcionarskog fonda ovih dana nudila na prodaju akcije kompanije "Philip Morris Operations", ali da interesovanja gotovo da nije bilo.

Među kompanijama koje su vredne, a gde je Akcionarski fond suvlasnik, je i firma "Impol Seval". U ovoj kompaniji Fond, a preko njega građani kao akcionari imaju 15 odsto akcija (pojedinačno 141.371 akcija), a većinski vlasnik sa 70 odsto akcija je kompanija "Impol d.o.o". Ove akcije na Beogradskoj berzi u ponedeljak 20. jula vredele su 5.500 dinara, a njima se i trgovalo.

Još jedna vredna kompanija sa spiska je "Dunav osiguranje", u kojoj Akcionarski fond ima 3,6 odsto akcija, a Republika Srbija je većinski vlasnik sa 76,7 odsto akcija. Ove akcije na berzi su u ponedeljak vredele 1.866 dinara i njima se trgovalo.

Ove tri kompanije, i možda još neke država će nekako i uspeti da proda, ali imovinu Fonda čine i one firme čija imena počinju datumima, a obično su gotovo bezvredne. Takva je na primer firma u stečaju "1. oktobar" ili firma u likvidaciji "22. decembar". Iz toga je jasno da ova konačna rasprodaja akcija iz portfolija Fonda neće biti tako lak i jednostavan posao.

Repovi iz prošlosti

Fond sada ima neku imovinu koja može da se podeli, i to se vidi uvidom u finansijske izveštaje. Na računu Fonda nalazi se gotovina. Na kraju prošle godine, kako pokazuju finansijski izveštaji, bilo je 492 miliona dinara (4,2 miliona evra). Ukupni kapital iznosio je 35,96 milijardi dinara (oko 307 miliona evra). Od toga akcijski kapital čini 7 milijardi dinara, a ostali kapital 17 milijardi dinara. Neraspoređena dobit od ranijih godina, uključujući i 2025. godinu, iznosi 11,1 milijardi dinara.

Ministarstvo privrede je već nekoliko puta najavilo da će se prodajom akcija preostalih akcija iz Akcionarskog fonda intenzivnije uključiti u proces trgovanja na Beogradskoj berzi, čime će doprineti njenom razvoju. Takođe, preduzeća sa ovog spiska ne moraju se prodavati isključivo na berzi. Mogu se, poput preduzeća "Lasta", prodavati i na tenderu, a novac od prodaje takođe ulazi u imovinu Fonda. Problem je što to uglavnom nisu uspešna preduzeća, baš kao što to nije ni "Lasta".

Prošle godine krajem juna održan je brifing za novinare o Beogradskoj berzi i tada je pomoćnik ministra finansija Ognjen Popović najavio da će neki repovi iz prošlosti, kako ih je nazvao, biti rešeni kao i da će građanima, koji na to imaju pravo, biti podeljen novac iz Akcionarskog fonda.

"Akcionarski fond, iako mnogi misle da je to vlasništvo Republike Srbije, zapravo je u vlasništvu svih građana koji su ispunili uslove i u zakonu je propisano da sve što je u Akcionarskom fondu treba da se proda i da se novac ponudi građanima. Nažalost, to nije uređeno kako je bilo inicijalno predviđeno. Mi smo odlučili da i to, kao i neke druge repove iz prošlosti, zatvorimo", rekao je Popović.

Kako i kada će taj novac biti podeljen verovatno će biti jasnije kada Ministarstvo finansija zajedno sa Svetskom bankom završi novu Strategiju za razvoj tržišta kapitala. Prethodna koja je važila za period od 2021. do 2026. uskoro ističe, a da u tom periodu nije učinjeno mnogo na oživljavanju aktivnosti na Beogradskoj berzi, između ostalog i prodajom akcija preko Akcionarskog fonda.

Da li će taj novac biti podeljen ove jeseni zavisi i od toga kojom brzinom će država preko Akcionarskog fonda uspeti da proda imovinu oko 100 kompanija koje su listirane na Berzi, a u kojoj je ovaj Fond

Vreme: 21.07.2026 09:26

Medij: rts.rs

Link: <https://oko.rts.rs/ekonomija/5087611/podela-novca-gradjanima-ni-poklon-ni-pare-iz-helikoptera.html>

Autori:

Teme: Elektroprivreda Srbije (EPS); Svetska banka

Naslov: Podela novca građanima: Ni poklon, ni pare iz helikoptera

suvlasnik. Računice pokazuju, a tako je između ostalog i rečeno na brifingu o Beogradskoj berzi koji je održan prošle godine u junu, da bi taj iznos mogao da bude od 40 do 60 evra, u zavisnosti od toga i koja cena akcija se postigne.

Obećanje o 1.000 evra

A da ono što je obećano 2007. neće biti podeljeno jasno je bilo kada je prodat NIS, a i kada tokom svih ovih godina Telekom još nije stigao na Beogradsku berzu. O EPS-u i da ne govorimo (iako formalno-pravno jeste akcionarsko društvo). Računice pokazuju da su građani Srbije do sada, po osnovu dividendi NIS-a, Telekoma, Aerodroma, ali i po osnovu uplata od Akcionarskog fonda dobili oko 8.600 dinara. Početkom 2010. godine iz Akcionarskog fonda građani su već dobili po 1.700 dinara.

Inicijalno je bilo predviđeno da se na osnovu Zakona o privatizaciji iz 2001. godine 15% akcija 68 privatizovanih društvenih preduzeća deponuje u portfelj Akcijskog fonda, kako se tada zvao. Te akcije trebalo je prvo ponuditi vlasnicima privatizovanih preduzeća, ili ih prodati na Beogradskoj berzi. Taj proces završetka privatizacije, pa i ovog posla odlagan je nekoliko puta i do danas nije završen, a po važećim propisima rok za to je decembar sledeće godine.

A kada je reč o 1.000 evra od besplatnih akcija, i sam Dinkić je u intervjuu za dnevni list "Danas" 26. decembra 2010. godine priznao da je 2007. godine bio svestan rizika u koji ulazi. "S jedne strane, bio sam potpuno uveren da je moguće dobiti 1.000 evra za besplatne akcije, jer se radi o najvrednijim srpskim preduzećima, ali nisam predvideo svetsku finansijsku krizu, koja je urušila akcije svih kompanija u svetu. Takođe, nisam ni slutio da će NIS biti maltene poklonjen i da će tu propasti deo vrednosti preduzeća", rekao je on.

"Uostalom, građani će videti koliko će dobiti novca od akcija Telekoma, pa će moći da sude šta bi bilo da je NIS prodavan na transparentnom tenderu. Takođe, još nisu podeljene akcije EPS-a i drugih kompanija. Na kraju krajeva, znam da ću platiti političku cenu tog tada nesmotrenog političkog obećanja, ali sigurno je da će građani dobiti mnogo više novca od akcija javnih preduzeća nego što sada očekuju", naveo je tada Dinkić u tekstu pod naslovom "Zbog Tadića sam obećao 1.000 evra".

Ko je zaboravio, Mladan Dinkić je tada te navode demantovao u saopštenju, ali i tvrdeći kasnije u emisiji "Kažiprst" da je njegova izjava istrgnuta iz konteksta i da je u naslov stavljeno nešto što nije rekao. Priča se završila tako što je redakcija lista "Danas" objavila snimak intervjua sa Dinkićem, a građani nisu dobili hiljadu evra. Prethodno je Dinkić nešto slično rekao za emisiju "Raspakivanje" na RTS-u, da je "drugi krug predsedničkih izbora bio dodatni motiv da to uradi i da tako nešto obeća".

Dakle, nije to što će taj novac biti podeljen rezultat "odgovorne ekonomske politike", kako to tvrdi ministar finansija Siniša Mali, niti je to novac za koji će država morati da se zaduži po skupim kamatama, kako to može da se čuje od predstavnika opozicije.

To je epilog davno započete priče. Novac koji je obećan pred izbore 2008. godine građani će, ako se ta imovina rasproda, dobiti pred izbore koji će, prema najavama, biti održani u oktobru ili u novembru. To sigurno neće biti onoliko koliko je obećano. Ali koliko god da bude, to neće biti ni poklon. To je imovina koja akcionarima Akcionarskog fonda već pripada.

